

Ασφάλεια και Αστυνόμευση σε Συνθήκες Πόλωσης

ΑΣΦΑΛΕΙΑ & ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Τριαντάφυλλος ΚΑΡΑΤΡΑΝΤΟΣ

Κύριος Ερευνητής ΕΛΙΑΜΕΠ

Ασφάλεια και Αστυνόμευση σε Συνθήκες Πόλωσης

Copyright © 2023 | All Rights Reserved
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ & ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΕΛΙΑΜΕΠ)
Βασιλίσσης Σοφίας 49, 10676, Αθήνα
Τηλ.: 210 7257 110 | Fax: 210 7257 114 | www.eliamep.gr | eliamep@eliamep.gr

Το ΕΛΙΑΜΕΠ ενθαρρύνει τον ανοιχτό, πλουραλιστικό διάλογο στη βάση επιχειρημάτων και δεδομένων. Οι απόψεις που διατυπώνονται από συνεργάτες του ΕΛΙΑΜΕΠ εκφράζουν αποκλειστικά τους συγγραφείς τους και δεν δεσμεύουν το Ίδρυμα.

Τριαντάφυλλος ΚΑΡΑΤΡΑΝΤΟΣ

Κύριος Ερευνητής ΕΛΙΑΜΕΠ

Περίληψη

- Οι διευρυμένοι κίνδυνοι και απειλές έχουν μεταβάλει την ίδια την έννοια της ασφάλειας και ως εκ τούτου και τις πολιτικές ασφάλειας.
- Η ασφάλεια εκ των πραγμάτων βρίσκεται στο επίκεντρο των πολωμένων κοινωνιών του σήμερα.
- Ένας θολός αντισυστημισμός, επηρεασμένος από θεωρίες συνωμοσίας, χαρακτηρίζει τη βία στην μεταπανδημική εποχή.
- Τα προβλήματα ξεκινούν από την εργαλειοποίηση των πολιτικών ασφάλειας μέσα σε ένα πλαίσιο έντονου πολιτικού, αλλά και κομματικού ανταγωνισμού.
- Παρατηρείται υποχώρηση του αισθήματος εμπιστοσύνης προς τους θεσμούς που είναι επιφορτισμένοι με την επιβολή του νόμου και κυρίως προς τις αστυνομίες.
- Είναι χαρακτηριστικό πως ακόμη και μοντέλα όπως αυτό της Κοινοτικής Αστυνόμευσης στη Μεγάλη Βρετανία αγγίζουν τα όριά τους.
- Κρίσιμη παράμετρος είναι η διάχυση της βίας, η οποία τείνει διάσπαρτη στις κοινωνίες μας.
- Οι γυναικοκτονίες, η ενδοοικογενειακή βία και οι ρατσιστικές επιθέσεις αναδεικνύουν τη βία ως διάσταση μιας κουλτούρας «υπεροχής».
- Το διαδίκτυο έχει καταστεί βασικό μέσο προώθησης της βίας, αλλά και του διχαστικού και μισαλλόδοξου λόγου.
- Το διογκούμενο αίσθημα ανασφάλειας έχει προκαλέσει κρίση αμφισβήτησης της αποτελεσματικότητας των αστυνομιών.
- Ο αποτελεσματικός σχεδιασμός πολιτικών ασφάλειας προϋποθέτει την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ ασφάλειας και κυρίως αστυνόμευσης και ελευθερίας και σεβασμού των δικαιωμάτων.

Εισαγωγή

Η εποχή των μεγάλων πολέμων, αλλά και ο Ψυχρός Πόλεμος, δεν άφηναν ιδιαίτερο περιθώριο για την πολιτική εσωτερικής ασφάλειας. [...] Η πόλωση των τελευταίων ετών και οι βαθιές διχοτομίες σε επίπεδο κοινωνιών έχουν προκαλέσει μεγάλες αντιπαραθέσεις για την ασφάλεια και το ρόλο της αστυνομίας.

Η πολιτική ασφάλειας και κυρίως η αστυνόμευση θεωρούνταν για πολλά χρόνια ένας τομέας που δεν χρειαζόταν ιδιαίτερες αλλαγές. Η εποχή των μεγάλων πολέμων, αλλά και ο Ψυχρός Πόλεμος, δεν άφηναν ιδιαίτερο περιθώριο για την πολιτική εσωτερικής ασφάλειας, καθώς η έμφαση δινόταν στις στρατιωτικές διακρατικές απειλές. Το τέλος του Ψυχρού Πολέμου και η διαδικασία της παγκοσμιοποίησης, καθώς και δυναμικές όπως η επανάσταση της τεχνολογίας άλλαξαν ριζικά το τοπίο στην ασφάλεια. Οι ενδοκρατικές συγκρούσεις, η βία, αλλά και το ευρύ πλαίσιο απειλών της ανθρώπινης ασφάλειας προκάλεσαν νέες αναγκαιότητες. Η πολιτική ασφάλειας, αλλά και η αστυνόμευση, έπρεπε να συμβαδίσουν με τον νέο κόσμο που δημιουργήθηκε. Αυτή η νέα τάση συνεχίστηκε και στον 21^ο αιώνα, κυρίως λόγω της απειλής από την τρομοκρατία. Από το 2007 ο κόσμος βιώνει μία περίοδο κρίσεων, οι οποίες έχουν επηρεάσει τόσο την ασφάλεια, όσο και τις κοινωνίες σε διαφόρους τομείς. Επιπρόσθετα, τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης συνέβαλαν καταλυτικά στην μετεξέλιξη των κοινωνικών κινήματων και των κινήματων διαμαρτυρίας, δημιουργώντας μία νέα συνθήκη που θα πρέπει να ισορροπήσει η ασφάλεια με την ελευθερία. Τέλος, η πόλωση των τελευταίων ετών και οι βαθιές διχοτομίες σε επίπεδο κοινωνιών έχουν προκαλέσει μεγάλες αντιπαραθέσεις για την ασφάλεια και το ρόλο της αστυνομίας. Στόχος αυτού του κειμένου είναι να αποτυπώσει τις εξελίξεις που άλλαξαν την πολιτική ασφάλειας, να παρουσιάσει το σύγχρονο πεδίο των απειλών, αλλά και τις δυναμικές που προϋποθέτουν τη μετεξέλιξη της αστυνόμευσης, ώστε να μπορέσει να λειτουργήσει ως πάροχος ασφάλειας σε ένα πολωμένο περιβάλλον.

Ένας κόσμος που αλλάζει συνεχώς

Τα τελευταία χρόνια βιώνουμε μία περίοδο σημαντικών και μεγάλων αλλαγών σε πολλά επίπεδα. Από τους διεθνείς οργανισμούς και τη λειτουργία των κρατών, μέχρι την ενημέρωση, την επικοινωνία και την καθημερινότητά των πολιτών που επηρεάζεται από δύο βασικές δυναμικές: α) την εξέλιξη της τεχνολογίας και β) τη διασπορά των μέσων επικοινωνίας και δικτύωσης.

Τα μέγα (big) και μετα (meta) δεδομένα, το Διαδίκτυο των Πάντων (Internet of Things), η Τεχνητή Νοημοσύνη, οι αλγόριθμοι, οι τρισδιάστατοι εκτυπωτές (3D printers) συνθέτουν έναν κόσμο θαυμαστό, αλλά και συνάμα επικίνδυνο.

Οι εξελίξεις στην τεχνολογία αλλά και στα μέσα επικοινωνίας είναι πλέον τόσο ταχείες που σε αρκετές περιπτώσεις η νομοθετική πρωτοβουλία των κρατών τρέχει για να ακολουθήσει τα νέα δεδομένα. Τα μέγα (big) και μετα (meta) δεδομένα, το Διαδίκτυο των Πάντων (Internet of Things), η Τεχνητή Νοημοσύνη, οι αλγόριθμοι, οι τρισδιάστατοι εκτυπωτές (3D printers) συνθέτουν έναν κόσμο θαυμαστό, αλλά και συνάμα επικίνδυνο, καθώς η εξάρτηση από τις λύσεις της τεχνολογίας διευρύνει και την τρωτότητά μας στην κακόβουλη χρήση.

Παράλληλα ζούμε σε έναν κόσμο μεγάλων ανισοτήτων. Η διαδικασία της παγκοσμιοποίησης, με τις αδυναμίες στο ρυθμιστικό της πλαίσιο, δημιούργησε νέους χαμένους, που βιώνουν εντονότερα την απειλή του κοινωνικού αποκλεισμού. Ο αποκλεισμός, σε αρκετές περιπτώσεις συμβαδίζει με κλειστές κοινότητες και κοινωνίες (μετανάστες, Ρομά κ.ά.) όπου το ζήτημα των ανισοτήτων είναι υπαρκτικό και η ευαλωτότητα ιδιαίτερα μεγάλη.

Οι παγκόσμιες προκλήσεις, αλλά και οι κρίσεις σε διαφορετικά επίπεδα (οικονομία, πολιτική, ασφάλεια, μετανάστευση, κουλτούρα) έχουν δημιουργήσει μια ευρεία αίσθηση δημοκρατικού ελλείματος και δύο επάλληλες διαδικασίες αμφισβήτησης που οδηγούν σε κρίση: α) εμπιστοσύνης και β) αντιπροσώπευσης. Τα παγκόσμια προβλήματα δεν βρίσκουν λύση σε παγκόσμιο επίπεδο, καθώς το σχήμα της

Η διαδικασία της παγκοσμιοποίησης, με τις αδυναμίες στο ρυθμιστικό της πλαίσιο, δημιούργησε νέους χαμένους, που βιώνουν εντονότερα την απειλή του κοινωνικού αποκλεισμού. [...] Αυτή την αίσθηση παραπόνων εκμεταλλεύονται διάφορες λαϊκιστικές και αυταρχικές δυνάμεις και ηγέτες.

Η αγωνία για την ισορροπία ελευθερίας και ασφάλειας εργαλειοποιήθηκε από εξτρεμιστικές ομάδες όλου του φάσματος.

Οι ΗΠΑ αντιμετωπίζουν μία εκτεταμένη κρίση δημοκρατίας, με μεγάλες ανισότητες και βαθιές διχοτομίες.

υπερεθνικής διακυβέρνησης δεν έχει προχωρήσει στο βαθμό που είναι απαραίτητο, ενώ τα κράτη δεν μπορούν να δώσουν απαντήσεις μεμονωμένα. Αυτή η κατάσταση δημιουργεί ένα διττό σχήμα απογοήτευσης, αλλά και οργής για τους πολίτες διαφόρων κρατών. Αυτή την αίσθηση παραπόνων εκμεταλλεύονται διάφορες λαϊκιστικές και αυταρχικές δυνάμεις και ηγέτες που επί της ουσίας υποσκάλπτουν τη δημοκρατία, εργαλειοποιώντας τις δημοκρατικές διαδικασίες εκ των έσω (π.χ. συμμετέχοντας στις εκλογές, ενώ παράλληλα προσπαθούν να υποβαθμίσουν την κοινοβουλευτική διαδικασία).

Η πανδημία λειτούργησε ως ένας καταλύτης που επιτάχυνε τις αλλαγές, δημιουργώντας συνθήκες κρίσης σε πολλά επίπεδα. Αρκετοί πολίτες ένιωσαν πως οι προσπάθειες των Κυβερνήσεων να διαχειριστούν την πρώτη φάση της πανδημίας με σκληρά μέτρα κοινωνικής αποστασιοποίησης δημιούργησε μία νέα συνθήκη επιβολής και καταστολής δικαιωμάτων. Η αγωνία για την ισορροπία ελευθερίας και ασφάλειας εργαλειοποιήθηκε από εξτρεμιστικές ομάδες όλου του φάσματος, οι οποίες προωθούσαν το αφήγημα μιας «Κοινωνίας της Επιτήρησης».

Οι συνθήκες αυτές αποτυπώνουν με τον πλέον γλαφυρό τρόπο τις κοινωνίες διακινδύνευσης στις οποίες ζούμε. Οι διευρυμένοι κίνδυνοι και απειλές έχουν μεταβάλει την ίδια την έννοια της ασφάλειας και ως εκ τούτου και τις πολιτικές ασφάλειας. Μέσα σε ένα γενικότερο πλαίσιο κρίσης εμπιστοσύνης και σύγκρουσης ταυτοτήτων τα ζητήματα ασφάλειας αντί να ενώνουν, διχάζουν. Η ασφάλεια εκ των πραγμάτων βρίσκεται στο επίκεντρο των πολωμένων κοινωνιών του σήμερα.

Η περίοδος της πόλωσης

Ζούμε πραγματικά σε συνθήκες πόλωσης; Ναι και αυτό μπορεί να καταδειχτεί ακόμη και μόνο αξιοποιώντας το παράδειγμα της Ελλάδας. Από το 2008, με ελάχιστες εξαιρέσεις, η Ελλάδα αποτελεί παράδειγμα πολωμένης κοινωνίας. Μία κοινωνία μπορεί να χαρακτηριστεί πολωμένη όταν κυριαρχούν δύο μεγάλοι και ανταγωνιστικοί πόλοι. Ας δούμε όλα τα αντιθετικά σχήματα των τελευταίων ετών. Μνημόνιο- Αντιμνημόνιο, Ναι/Όχι στο δημοψήφισμα (αντιπαράθεση για τη θέση της χώρας στην Ευρώπη), Ναι/ Όχι στη Συμφωνία των Πρεσπών, Υπέρ και Κατά των Εμβολίων. Χωρίς να μπορούμε σε ορθολογική ανάλυση για τα επιχειρήματα και τη θέση της μίας ή της άλλης πλευράς, αυτό που παρατηρούμε, από τη σκοπιά των πολωμένων κοινωνιών, είναι οι διχοτομίες, η πόλωση και οι εντάσεις που αυτή προκαλεί.

Δεν είναι όμως μόνο η Ελλάδα. Οι ΗΠΑ αντιμετωπίζουν μία εκτεταμένη κρίση δημοκρατίας, με μεγάλες ανισότητες και βαθιές διχοτομίες. Το κίνημα Black Lives Matter αποτύπωσε αυτή τη δυναμική της αντιπαράθεσης και τελικά της σύγκρουσης ταυτοτήτων. Η εισβολή στο Καπιτώλιο ήταν το σημείο μηδέν για τη μεγαλύτερη δημοκρατία της Δύσης, δεν είναι άλλωστε τυχαίο πως ο πρώην Πρόεδρος Ντόναλντ Τράμπ κατηγορείται για υποκίνηση εξέγερσης και για πρόκληση βίας. Η σημαντικότερη όμως απειλή για τις ΗΠΑ πηγάζει μέσα από το θολό τοπίο των διαφόρων ριζοσπαστικοποιημένων ομάδων και ατόμων που πιστεύουν σε θεωρίες συνωμοσίας, με αποτέλεσμα τις διάφορες δολοφονικές επιθέσεις ανθρώπων που υποστηρίζουν την QAnon ή την «Μεγάλη Αντικατάσταση». Ένας θολός αντισυστημισμός, που χαρακτηρίζει τη βία στην μεταπανδημική εποχή.

Αυτή η διχοτομία είναι εμφανής και στις ευρωπαϊκές κοινωνίες τα τελευταία χρόνια. Η διπλή κρίση του προσφυγικού-μεταναστευτικού ζητήματος και των απαντών τρομοκρατικών επιθέσεων την περίοδο 2015- 2016 προκάλεσε βαθιές διαιρέσεις και

Κανονικοποίηση της ακροδεξιάς ρητορικής για το μεταναστευτικό, ένταση της ισλαμοφοβίας και του ρατσιστικού λόγου και εγκλήματος, διόγκωση του βίαιου ακροδεξιού εξτρεμισμού, αλλά και ενίσχυση της ισλαμιστικής ριζοσπαστικοποίησης.

Οι πολιτικές αστυνόμευσης προσεγγίζονται με όρους άσπρου-μαύρου και σε ένα πλαίσιο αντιπαράθεσης που δεν αφήνει χώρο σε συναίνεση.

Η παρατεταμένη πόλωση έχει οδηγήσει στη ριζοσπαστικοποίηση μεγάλου αριθμού πολιτών, χωρίς απαραίτητα αυτή να έχει προκύψει από την υποστήριξη μίας συγκεκριμένης ιδεολογίας.

αντιπαραθέσεις γύρω από τα ζητήματα της μετανάστευσης και του Ισλάμ. Οι επιπτώσεις αυτής της πόλωσης μπορούν να αναζητηθούν και να εντοπιστούν σε διάφορα πεδία. Κανονικοποίηση της ακροδεξιάς ρητορικής για το μεταναστευτικό, ένταση της ισλαμοφοβίας και του ρατσιστικού λόγου και εγκλήματος, διόγκωση του βίαιου ακροδεξιού εξτρεμισμού, αλλά και ενίσχυση της ισλαμιστικής ριζοσπαστικοποίησης, στοχοποίηση ανθρώπων που ασκούν κριτική στο Ισλάμ, με χαρακτηριστική περίπτωση τη δολοφονία του Καθηγητή Σαμουέλ Πατί τον Οκτώβριο του 2020 στη Γαλλία, όλο και περισσότερο κλειστές κοινωνίες με αποκοπή από την κανονικότητα και πολλές φορές από το νόμο και ενίσχυση της ισλαμιστικής προπαγάνδας.

Οι επιπτώσεις στην ασφάλεια

Όπως είναι αναμενόμενο σε ένα τόσο έντονο διχαστικό σκηνικό η ασφάλεια επηρεάζεται σημαντικά. Τα προβλήματα ξεκινούν από την εργαλειοποίηση των πολιτικών ασφάλειας μέσα σε ένα πλαίσιο έντονου πολιτικού, αλλά και κομματικού ανταγωνισμού. Οι πολιτικές αστυνόμευσης προσεγγίζονται με όρους άσπρου-μαύρου και σε ένα πλαίσιο αντιπαράθεσης που δεν αφήνει χώρο σε συναίνεση. Δεν είναι τυχαίο πως οι περισσότερες Κυβερνήσεις διεθνώς κατηγορήθηκαν για αύξηση της καταστολής κατά την περίοδο την πανδημίας.

Το δεύτερο και σημαντικό στοιχείο είναι η υποχώρηση του αισθήματος εμπιστοσύνης προς τους θεσμούς που είναι επιφορτισμένοι με την επιβολή του νόμου και κυρίως προς τις αστυνομίες. Αυτή η κατάσταση δημιουργεί ρωγμές στο Κοινωνικό Συμβόλαιο, αλλά και αμφισβήτηση στο πρωτείο άσκησης νόμιμης βίας που έχουν οι αστυνομίες. Η σχέση αστυνομίας-πολιτών, γίνεται δυσκολότερη και η αντίδραση έχει μετατραπεί σε κυρίαρχο χαρακτηριστικό.

Η παρατεταμένη πόλωση έχει οδηγήσει στη ριζοσπαστικοποίηση μεγάλου αριθμού πολιτών, χωρίς απαραίτητα αυτή να έχει προκύψει από την υποστήριξη μίας συγκεκριμένης ιδεολογίας. Αντίθετα, το βασικό ενοποιητικό στοιχείο είναι ο αντικυβερνητισμός και αντιελιτισμός που διαπερνά ιδεολογίες και πολιτικές πεποιθήσεις. Σε αυτό το πλαίσιο η αστυνομία στοχοποιείται ως ο φορέας που εκφράζει την επιβολή κυβερνητικών και εξουσιαστικών πολιτικών. Η συμμετοχή σε διαδηλώσεις στο δρόμο, ιδιαίτερα κατά την πρώτη περίοδο της πανδημίας, οδήγησε σε αντιπαραθέσεις και σε βίαια επεισόδια με την αστυνομία σε πολλές χώρες. Οι καθημερινές συγκρουσιακές εμπλοκές αυξάνουν τη χρήση βίας.

Ειδική περίπτωση αποτελούν οι κλειστές κοινότητες και κοινωνίες. Σε αρκετές περιπτώσεις από αυτές τις ομάδες πληθυσμού βλέπουμε βίαιες ή και εγκληματικές συμπεριφορές. Η σχέση αυτών των κοινοτήτων με το κράτος γενικότερα, αλλά και την αστυνομία ειδικότερα, είναι εξόχως προβληματική, με αρκετές περιπτώσεις να βλέπουμε πολιτικές υπερ-αστυνόμευσης, που μπορεί να οδηγήσει σε ευμενώς διακριτική αντιμετώπιση ή, αντίθετα, υπό-αστυνόμευσης που μπορεί να οδηγήσει στην εντατικοποίηση της ανομίας και της παραβατικής συμπεριφοράς. Είναι χαρακτηριστικό πως ακόμη και μοντέλα όπως αυτό της Κοινοτικής Αστυνόμευσης στη Μεγάλη Βρετανία αγγίζουν τα όριά τους.

Κρίσιμη παράμετρος είναι η διάχυση της βίας, η οποία τείνει διάσπαρτη στις κοινωνίες μας. Μπορούμε να παρατηρήσουμε τρεις κύριες δυναμικές. Η πρώτη είναι η βία ως διαδικασία επίλυσης προσωπικών διαφορών. Έχουμε δει τα τελευταία χρόνια βίαια περιστατικά που κλιμακώθηκαν και οδήγησαν ακόμη και σε δολοφονίες, τα οποία

Η παρατεταμένη πόλωση έχει οδηγήσει στη ριζοσπαστικοποίηση μεγάλου αριθμού πολιτών, χωρίς απαραίτητα αυτή να έχει προκύψει από την υποστήριξη μίας συγκεκριμένης ιδεολογίας.

Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση πολιτικών ασφάλειας και κυρίως αστυνόμευσης σε ένα έντονα πολωμένο περιβάλλον γίνεται μία ιδιαίτερα δύσκολη άσκηση.

ξεκίνησαν από μία αντιπαράθεση. Μια προ-νεωτερική στροφή που θυμίζει τη βία ως συστατικό μέρος επίλυσης διαφορών των πρώτων αγροτικών κοινωνιών της νέας Ελλάδας.

Η δεύτερη δυναμική είναι η βία ως μέσον απόκτησης ταυτότητας. Ο μετεωρισμός πολλών νέων ανθρώπων, κυρίως ανηλίκων, έχει οδηγήσει σε μια παρατεταμένη κρίση ταυτότητας. Η ένταξη σε οργανώσεις ή ομάδες που εξυμνούν και υποστηρίζουν τη βία λειτουργεί ως μια απλουστευτική διέξοδος του ανήκειν. Τα βίαια περιστατικά έχουν δύο βασικές διαστάσεις: α) Τη βία μεταξύ ομάδων ανηλίκων και β) την οπαδική βία. Σε αρκετές περιπτώσεις αυτές οι δύο βίαιες ομαδοποιήσεις συμπίπτουν, καθώς ο μέσος όρος ηλικίας των χούλιγκαν έχει μειωθεί σημαντικά.

Η τρίτη δυναμική αφορά την κουλτούρα και την εικονολογία της βίας. Οι γυναικοκτονίες, η ενδοοικογενειακή βία και οι ρατσιστικές επιθέσεις αναδεικνύουν τη βία ως διάσταση μιας κουλτούρας «υπεροχής». Τέλος, χειρότερη είναι η εικονολογία της βίας που συνδέεται είτε με τη χρήση φονικών μέσων, όπως το δρεπάνι, είτε με την αξιοποίηση του Διαδικτύου για την προώθηση του αίματος.

Τέλος, το διαδίκτυο έχει καταστεί βασικό μέσο προώθησης της βίας, αλλά και του διχαστικού και μισαλλόδοξου λόγου. Μέσα από τις συγκρουόμενες ταυτότητες έχει αναδειχθεί ένας μισαλλόδοξος διαδικτυακός ακτιβισμός που σε αρκετές περιπτώσεις στηρίζεται στην παραπληροφόρηση και σε ψευδείς ειδήσεις και αλληλοεπιδρά με την διαδικτυακή προπαγάνδα των εξτρεμιστικών οργανώσεων. Σε αυτή τη διαδικασία η διεκδίκηση δικαιωμάτων έχει μετατραπεί σε έναν τυφλό αντισυστημισμό που φλερτάρει με τον βίαιο και ακραία πολωτικό λόγο, τροφοδοτώντας τα επεισόδια των βίαιων κινηματικών δρώντων.

Αναζητώντας ασφάλεια σε ένα πολωμένο περιβάλλον

Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση πολιτικών ασφάλειας και κυρίως αστυνόμευσης σε ένα έντονα πολωμένο περιβάλλον γίνεται μία ιδιαίτερα δύσκολη άσκηση. Το υπόβαθρο αμφισβήτησης και κρίσης εμπιστοσύνης, σε συνδυασμό με ταυτότητες που ετεροπροσδιορίζονται ως εχθρικές προς το κράτος και την αστυνομία, δημιουργούν τις συνθήκες παρουσίασης περιστατικών αστυνομικής αυθαιρεσίας ως ένα σχέδιο έντασης της κρατικής καταστολής. Παράλληλα, το διογκούμενο αίσθημα ανασφάλειας έχει προκαλέσει μία άλλη κρίση αμφισβήτησης της αποτελεσματικότητας των αστυνομικών για την αντιμετώπιση και κυρίως για την πρόληψη νέων απειλών και προκλήσεων, όπως είναι οι διαφορετικές μορφές βίας που έχουν έντονες κοινωνικές διαστάσεις. Τέλος, ο πολωμένος και συγκρουσιακός δημόσιος διάλογος προωθεί απλουστευτικά και προβληματικά αφηγήματα στη λογική «ας αφοπλίσουμε την αστυνομία» έναντι του «ας αφήσουμε την αστυνομία να κάνει εντατική χρήση βίας για να επιβληθεί ο νόμος».

Ο αποτελεσματικός σχεδιασμός πολιτικών ασφάλειας σε τέτοιες συνθήκες προϋποθέτει την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ ασφάλειας και κυρίως αστυνόμευσης, από τη μία, και ελευθερίας και σεβασμού των δικαιωμάτων, από την άλλη. Σε αυτό το πλαίσιο είναι βάσιμες οι ακόλουθες προτάσεις πολιτικής:

1. Επίτευξη διακομματικής συναίνεσης σε ένα πολιτικό πλαίσιο για την εσωτερική ασφάλεια που θα καθορίζεται από ένα θεσμικό κείμενο, όπως το δόγμα εσωτερικής ασφάλειας.

Ο αποτελεσματικός σχεδιασμός πολιτικών ασφάλειας σε τέτοιες συνθήκες προϋποθέτει την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ ασφάλειας και κυρίως αστυνόμευσης, από τη μια, και ελευθερίας και σεβασμού των δικαιωμάτων, από την άλλη.

2. Αξιοποίηση των νέων τεχνολογικών και επικοινωνιακών μέσων για την προώθηση ενημερωτικών δράσεων για το ρόλο και τη δράση της αστυνομίας, στην κατεύθυνση της ενίσχυσης της εξωστρέφειας, με στόχο τη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης και συνέργειας και απαλοιφής των στερεοτύπων και της παραπληροφόρησης.
3. Σχεδιασμός ειδικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων, ιδιαίτερα για τους αστυνομικούς πρώτης γραμμής, τα οποία θα δίνουν έμφαση στις νέες κοινωνικές συνθήκες και στους παράγοντες που δημιουργούν πόλωση και εντάσεις.
4. Διευρυμένη αξιοποίηση διαδικασιών και ομάδων ήπιας αστυνόμευσης που δεν βασίζονται στη χρήση νόμιμης βίας.
5. Δημιουργία και αξιοποίηση ειδικού σώματος αστυνομικών διαμεσολαβητών για κλειστές κοινότητες, καθώς και υλοποίηση πιλοτικών προγραμμάτων κοινοτικής αστυνόμευσης (π.χ. μεταναστευτικές κοινότητες, Ρομά, κτλ.).
6. Ενίσχυση της συνεργασίας κοινωνικών ομάδων και φορέων με την αστυνομία, στο πλαίσιο που έχει καθορίσει ο Νόμος 4703/2020.
7. Σχεδιασμός και υλοποίηση διυπηρεσιακών δράσεων πρόληψης, όπως η δημιουργία ειδικών διυπηρεσιακών ομάδων, που θα ασχοληθούν με τις διάφορες μορφές βίας.
8. Προώθηση δράσεων ευαισθητοποίησης και αποδόμησης της βίας.
9. Δημιουργία ενός forum συζήτησης για την ασφάλεια σήμερα με τη συμμετοχή ακαδημαϊκών και ερευνητικών φορέων, αλλά και της οργάνωσης της Κοινωνίας των Πολιτών.
10. Ενίσχυση του πλαισίου λογοδοσίας σε περιστατικά αστυνομικής αυθαιρεσίας με διευρυμένο ρόλο ανεξάρτητων αρχών, όπως ο Συνήγορος του Πολίτη.
11. Καθολική χρήση καμερών κατά τη διάρκεια αστυνομικών επιχειρήσεων που γίνεται χρήση βίας.

Βιβλιογραφία

- d'Ancona M (2017), *Post-truth: The New War on Truth and How to Fight Back*. New York: Random House.
- Bayley D.H., (2016) The Complexities of 21st Century Policing, *Policing: A Journal of Policy and Practice*, Volume 10, Issue 3, , pp. 163–170.
- Braga, A. A. and Weisburd, D. L. (2010), *Policing Problem Places: Crime Hot Spots and Effective Prevention*, Oxford: Oxford University Press.
- Busby E.C, Gubler J.R. and Hawkins K.A. (2019), Framing and blame attribution in populist rhetoric, *The Journal of Politics*, Vol. 81, Issue 2, pp. 616–630.
- Condlin, R. J., (1969) "Citizens, Police, and Polarization: Are Perceptions More Important Than Facts?" (1969). *Faculty Scholarship*. 282.
- Ebner J., Kavanagh C., and Whitehouse H., (2022), The QAnon Security Threat: A Linguistic Fusion-Based Violence Risk Assessment, *Perspectives on Terrorism*, Vo. 16, Issue 6, pp. 62-86.
- Fermor B. and Holland J., (2020) Security and polarization in Trump's America: Securitization and the domestic politics of threatening others. *Global Affairs*, Vol. 6, No. 1, pp.55–70.
- Gerbaudo P., (2018), Social media and populism: An elective affinity?, *Media, Culture & Society*, Vol. 40, No. 5, pp. 745–753.
- Homolar A. and Scholz R., (2019), The power of Trump-speak: Populist crisis narratives and ontological security. *Cambridge Review of International Affairs*, Vol. 32, No. 3, pp.344–364.
- Jackson S., (2022), What Is Anti-Government Extremism?, *Perspectives on Terrorism*, Vol. 16, Issue 6, pp. 9-18.
- Löfflmann G., (2022), 'Enemies of the people': Donald Trump and the security imaginary of America First, *The British Journal of Politics and International Relations*, Vol. 24, No. 3, pp.543–560.
- Marchlewska M, Cichocka A, Panayiotou O, et al. (2018), Populism as identity politics: Perceived in-group disadvantage, collective narcissism, and support for populism. *Social Psychological and Personality Science*, Vol. 9, No.2, pp. 151–162.
- Newman E., (2011) A Human Security Peace-Building Agenda, *Third World Quarterly*, Vol. 32, No. 10, pp. 1737-1756.
- Neyroud P QPM, (2011), Leading policing in the 21st century: leadership, democracy, deficits and the new professionalism, *Public Money & Management*, Vol. 31, No.5, pp. 347-354.
- Punch, M. (2011), *Shoot to Kill: Police Accountability, Firearms and Fatal Force*, Bristol: Policy Press.
- Rathje J., (2022), Driven by Conspiracies: The Justification of Violence among "Reichsbürger" and Other Conspiracy-Ideological Sovereignists in Contemporary Germany, *Perspectives on Terrorism*, Vol. 16, Issue 6, pp. 49-61.
- Silva B.C., Vegetti F. and Littvay L., (2017) The Elite is up to something: Exploring the relation between populism and belief in conspiracy theories. *Swiss Political Science Review*, Vol. 23, No. 4, pp.423–443.
- Wodak R., (2015), *The Politics of Fear: What Right-Wing Populist Discourses Mean*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publishing.